
הגדה
של
פסח
התש״ו

הִנְנִי מוּכָן וּמְזֻמָּן
לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה
שָׁמוֹר אֶת חַג הָאָבִיב
זָכוֹר אֶת הַיּוֹם
אֲשֶׁר בּוֹ יְצָאתֶם

ניבים

דוברים אלי זרעינו ❀ במענית לבב
ויום יגיע והיינו ❀ לשבלי זהב ❀
וילד רך יבוא אליה ❀ פרחי דגן
לבו ❀ והלך דל במלילותיך ❀ רעבונו
ישבור ❀ חרש חורש וזרע זורע ❀
במענית הלב ❀ ובואו בואו זר
ורע ❀ לחג קציר קרב ❀

דבר

אל בני ישראל ואמרת
אליהם: כי תבאו אל הארץ
אשר אני נותן לכם וקצרתם
את קצירה והבאתם את עמר
ראשית קצירכם אל הכהן:

ראיבר

אמלנו כעמל הנמלים ❀ כל
איש יביא כעמר אלמות ❀
גדיש דגן יקום לתלפיות ❀
ושבליו פנימה ❀ פנימה
השבלים.

מַה-יָּפִית הָאָבִיב
בַּשָּׂדֶה בָּאָחוּ
הַצִּיצִים יִפְרָחוּ
צַהֲלַת חַיִּים סָבִיב
מַה-יָּפִית הָאָבִיב
מַה-נָּעַמְתְּ הָאָבִיב

מַה יָּפִית הָעוֹלָם
יָם דָּגָן פָּתוּחַ
ךְ גַּלִּים בָּרוּחַ
וּמְאִירִים פְּנֵי הָאָדָם
מַה יָּפִית הָעוֹלָם
מַה נָּעַמְתְּ הָעוֹלָם

מַה יָּפִית בֹּקֶר אוֹר
כָּל עָנָף כָּל עֵשֶׂב
יִשְׁתְּ מִטַּל הַכֶּסֶף
יִשְׁתּוּ טַל יָפִיצוּ מֹר
מַה יָּפִית בֹּקֶר אוֹר
מַה נָּעַמְתְּ בֹּקֶר אוֹר.

כְּתֹנוֹת פַּסִּים לָבַשׁ הַגַּן
וּכְסוּת רִקְמָה מַדֵּי דִשְׁאוֹ
וּמְעִיל תַּשְׁבֵּץ עָטָה כָּל עֵץ
וּלְכָל עַיִן הֶרְאָה פִּלְאוֹ
וּלְכָל צִיץ חִדֵּשׁ לִזְמַן חָדָשׁ
יָצָא שׂוֹחֵק לִקְרַאת בּוֹאוֹ
אַךְ לִפְנֵיהֶם שׁוֹשָׁן עוֹבֵר
מֶלֶךְ עַל כֹּל הוֹרֵם כִּסְאוֹ
יָצָא מִבֵּין מִשְׁמָר עָלָיו
וַיְשַׁנֶּה אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ
מִי לֹא יִשְׁתֶּה יֵינוֹ עָלָיו
הָאִישׁ הַהוּא יִשָּׂא חֶטְאוֹ.

טל
תן לרצות
ארצך שיתנו
ברכה בדיצך
רב דגן ותירוש
בהפריצך קומם
עיר בה חפצך
צוה שנה טובה
ומעטרת פרי הארץ
לגאון ולתפארת
עיר כסכה
נותרת שימה
בידך עטרת
בטל

הִנָּךְ יָפָה

רַעְיָתִי הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ
יוֹנִים לִבַּבְתִּנִי אֲחֹתִי כַלָּה
לִבַּבְתִּנִי בְּאַחַת מֵעֵינַיִךְ

הוֹי קוּמִי לָךְ רַעְיָתִי
הוֹי קוּמִי לָךְ יָפָתִי הוֹי
קוּמִי לָךְ וּלְכִי לָךְ כִּי
הִנֵּה הַסְּתָו עָבָר הַגֶּשֶׁם
חָלַף הָלַךְ לוֹ הַנִּצָּנִים נִרְאוּ
בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ
וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע
בְּאַרְצֵנוּ הַתְּאֵנָה חָנְטָה
פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר
נָתְנוּ רֵיחַ הוֹי קוּמִי לָךְ

מה דודך

מדוד היפה בנשים
מה דודך מדוד
דודי צח ואדום
דגול מרבבה
ראשו כתם פז
קווצותיו תלתלים
שחורות כעורב
עיניו כיונים
על אפיקי מים
רחצות בחלב

מה דודך מדוד
היפה בנשים

כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רוֹעֶה
צֹאנוֹ שֶׁל יִתְרוֹ בַּמִּדְבָּר
בָּרַח מִמֶּנּוּ גְּדִי וְרָץ אַחֲרָיו
עַד שֶׁהִגִּיעַ לַחֲסוּת. נִזְדַּמְּנָה
לוֹ בְּרֵיכָה שֶׁל מַיִם וְעָמַד
הַגְּדִי לִשְׁתּוֹת. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ
מֹשֶׁה אֶצְלוֹ אָמַר: אֲנִי לֹא
הָיִיתִי יוֹדֵעַ שֶׁרָץ הָיִיתָ
מִפְּנֵי צָמָא עָיֵף אַתָּה. הִרְכִּיבוֹ
עַל כְּתֵפוֹ וְהָיָה מְהַלֵּךְ. אָמַר
הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: יֵשׁ לְךָ
רַחֲמִים לִנְהוֹג צֹאנוֹ שֶׁל
בָּשָׂר וָדָם כָּךְ חַיֶּיךָ אַתָּה
תִּרְעֶה צֹאנִי יִשְׂרָאֵל.

הִנֵּה אֲחַלְּלָה בַּחֲלִילִי בִּדְמִית לֵילִי׳ יִשְׁמַע אָדָם יַקְשִׁיב
הַצֹּאן׳ לָזֶה הַשִּׁיר לָזֶה הָרוֹמְמִנִי עֵדֶר תָּעָה גְּדִי׳ לֹא בִכְדִי׳
לֹא בִכְדִי׳ וַיָּבֹא אֶל אָהֳלִי׳ בְּצֵאתִי אֶל פָּעֳלִי׳ רֹאשׁ חִכֵּךְ בַּלָּאט הַגְּדִי׳
בֵּיתְרִי׳ וּבֵיתַרִי חוּסָה נָא הַגִּידָה אִם הֲיֵשׁ מָקוֹם לִגְדִי מִדַּח.

הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת, גָּבְהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם,
וַיִּגָּלוּ מֶרְחַקִּים בְּהִירִים רַחֲבֵי יָדַיִם -
עַל־הָהָר עוֹמְדוֹת רַגְלֵי הָאָבִיב!
עַל־הַמִּגְרָשׁ עִם שֶׁמֶשׁ אֵדִים חַמִּים מִשְׁתַּטְּחִים,
מִן הָעֵצִים הָרְטֻבִּים כְּסוּרֵי צִיצִים מִתְפַּתְּחִים
הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת מִסָּבִיב.
עוֹד לֹא פָּרְצוּ הַנְּגֹהוֹת, אֵין עוֹד צִלְצְלֵי תְּרוּעָה -
מֵאֵלֶיהָ תִּתְפַּשֵּׁט שִׁירָה זַכָּה וּצְנוּעָה,
אוֹרוֹת רַבִּים כְּמוֹ בֹּקְעִים וְעוֹלִים -
חֲבוּ כִמְעַט! וְהִתְפָּרֵץ עֹז הַחַיִּים הַחֲתוּמִים,
יָצִיץ פִּתְאֹם וְיִתְגַּל כָּל־עֱזוּז הָעֲלוּמִים,
כָּל־הַכֹּחוֹת הַפּוֹרִים, הַגְּדוֹלִים!

לִקְרַאת אָבִיב נָרֹן בְּקוֹל
נָכֶּה בַּתֹּף נַרְבֶּה מָחוֹל
תְּשִׂישׂ נִשְׁמַת כָּל הַחַי
אֲשֶׁר זֶרַע יָגִיל יָשִׁיר
כִּי בָא קָרֵב מוֹעֵד קָצִיר
גָּמֵל יְבוּל שָׂדַי
גָּמַל יְבוּל שָׂדַי.

לִקְרַאת אָבִיב הֵיטִיבוּ רֹן
אָדָם וְנִיר כָּרִים וְצֹאן
כִּי בַר מָלְאוּ שָׂדוֹת
לְקוֹל חָלִיל רוֹעִים עָלֵז
יִשְׂמַח הָעֵדֶר עַל הַגֵּז
יִשָּׂא רַגְלָיו יִרְקֹד—
יִשָּׂא רַגְלָיו יִרְקֹד—.

הא לחמא

עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים כל דכפין ייתי ויכול כל דצריך ייתי ויפסח השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין

מה נשתנה

הלילה הזה מכל הלילות שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה הלילה הזה כלו מצה שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות הלילה הזה מרור.

עבדים היינו

לפרעה במצרים ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים ואפילו כלנו חכמים

כלנו נבונים כלנו זקנים כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין
בִּבְנֵי בְרַק וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ
הַלַּיְלָה עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם׃ רַבּוֹתֵינוּ
הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית.

ידע

תֵּדַע כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ
בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וַעֲבָדוּם
וְעִנּוּ אוֹתָם אַרְבַּע מֵאוֹת
שָׁנָה וְגַם אֶת הַגּוֹי אֲשֶׁר
יַעֲבֹדוּ דָּן אָנֹכִי וְאַחֲרֵי
כֵן יֵצְאוּ בִּרְכֻשׁ גָּדוֹל.

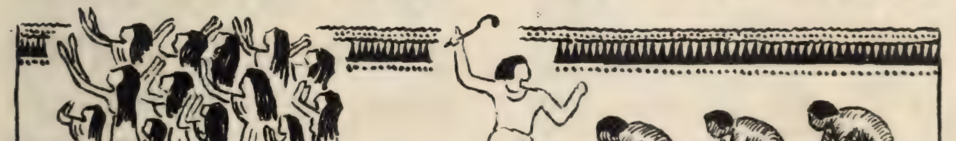
והיא

שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ
שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא
שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים
עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֵוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לֵוִי וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן
וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. וְלֹא יָכְלָה הַצְּפִינוֹ
וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא וַתַּחְמְרָה בַחֵמָר וּבַזָּפֶת וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם
בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר. וַתֵּתַצַּב אֲחֹתוֹ מֵרָחֹק לְדֵעָה מַה יֵּעָשֶׂה לוֹ: וַתֵּרֶד בַּת
פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאֹר וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל יַד הַיְאֹר וַתֵּרֶא אֶת
הַתֵּבָה בְּתוֹךְ הַסּוּף וַתִּשְׁלַח אֶת אֲמָתָהּ וַתִּקָּחֶהָ. וַתִּפְתַּח וַתִּרְאֵהוּ
אֶת הַיֶּלֶד וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה וַתַּחְמֹל עָלָיו וַתֹּאמֶר מִיַּלְדֵי הָעִבְרִים זֶה
וַתֹּאמֶר אֲחֹתוֹ אֶל בַּת פַּרְעֹה הַאֵלֵךְ וְקָרָאתִי לָךְ אִשָּׁה מֵינֶקֶת
מִן הָעִבְרִיֹּת וְתֵינִק לָךְ אֶת הַיָּלֶד. וַתֹּאמֶר לָהּ בַּת פַּרְעֹה.
הֵילִיכִי אֶת הַיֶּלֶד הַזֶּה וְהֵינִקִהוּ לִי וַאֲנִי אֶתֵּן אֶת שְׂכָרֵךְ
וַתִּקַּח הָאִשָּׁה הַיֶּלֶד וַתְּנִיקֵהוּ. וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַתְּבִאֵהוּ לְבַת
פַּרְעֹה וַיְהִי לָהּ לְבֵן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מֹשֶׁה וַתֹּאמֶר כִּי מִן הַמַּיִם
מְשִׁיתִהוּ.

וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל אֶחָיו וַיַּרְא
בְּסִבְלֹתָם וַיַּרְא אִישׁ מִצְרִי מַכֶּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֶחָיו וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה
וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּטְמְנֵהוּ בַּחוֹל. וַיֵּצֵא בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי וְהִנֵּה שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִבְרִים נִצִּים וַיֹּאמֶר לָרָשָׁע לָמָּה
תַכֶּה רֵעֶךָ. וַיֹּאמֶר מִי שָׂמְךָ לְאִישׁ שַׂר וְשֹׁפֵט עָלֵינוּ הַלְהָרְגֵנִי

אַתָּה אֹמֵר כַּאֲשֶׁר הָרַגְתָּ אֶת הַמִּצְרִי וַיִּירָא מֹשֶׁה וַיֹּאמַר אָכֵן
נוֹדַע הַדָּבָר. וַיִּשְׁמַע פַּרְעֹה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיְבַקֵּשׁ לַהֲרֹג אֶת מֹשֶׁה
וַיִּבְרַח מֹשֶׁה מִפְּנֵי פַרְעֹה וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ מִדְיָן.

וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה אֶת צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ כֹּהֵן מִדְיָן וַיִּנְהַג אֶת הַצֹּאן
אַחַר הַמִּדְבָּר וַיָּבֹא אֶל הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵבָה. וַיֵּרָא מַלְאַךְ יְהוָה
אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הַסְּנֶה בֹּעֵר בָּאֵשׁ וְהַסְּנֶה
אֵינֶנּוּ אֻכָּל. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אָסֻרָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת הַמַּרְאֶה הַגָּדֹל הַזֶּה
מַדּוּעַ לֹא יִבְעַר הַסְּנֶה. וַיַּרְא יְהוָה כִּי סָר לִרְאוֹת וַיִּקְרָא אֵלָיו
אֱלֹהִים מִתּוֹךְ הַסְּנֶה וַיֹּאמֶר: מֹשֶׁה מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר: הִנֵּנִי. וַיֹּאמֶר: אַל
תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד
עָלָיו אַדְמַת קֹדֶשׁ הוּא. וַיֹּאמֶר יְהוָה: רָאֹה רָאִיתִי אֶת עֳנִי עַמִּי
אֲשֶׁר בְּמִצְרָיִם וְאֶת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי. וָאֵרֵד לְהַצִּילוֹ מִיַּד
מִצְרַיִם וּלְהַעֲלֹתוֹ מִן הָאָרֶץ הַהִוא אֶל אֶרֶץ טוֹבָה וּרְחָבָה אֶל
אֶרֶץ זָבַת חָלָב וּדְבָשׁ. וְעַתָּה לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֶל פַּרְעֹה וְהוֹצֵא
אֶת עַמִּי בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת בָּנָיו
וַיָּשָׁב אַרְצָה מִצְרָיִם. וַיַּגֵּד מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן אֵת כָּל דִּבְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר
שְׁלָחוֹ. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיַּאַסְפוּ אֶת כָּל זִקְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְדַבֵּר אַהֲרֹן אֵת
כָּל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה וַיַּאֲמֵן הָעָם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְאַחַר בָּאוּ
מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פַּרְעֹה: כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שַׁלַּח אֶת עַמִּי.

וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה: לֹא יָדַעְתִּי אֶת יְהוָֹה וְגַם אֶת יִשְׂרָאֵל לֹא אֲשַׁלֵּחַ
וַיֹּאמֶר יְהוָֹה אֶל מֹשֶׁה: עַתָּה תִרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפַרְעֹה כִּי
בְיָד חֲזָקָה יְשַׁלְּחֵם וּבְיָד חֲזָקָה יְגָרְשֵׁם מֵאַרְצוֹ. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה
וַיהוָֹה הִכָּה כָל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכוֹר פַּרְעֹה הַיֹּשֵׁב עַל
כִּסְאוֹ עַד בְּכוֹר הַשְּׁבִי אֲשֶׁר בְּבֵית הַבּוֹר וַיָּקָם פַּרְעֹה וַיִּקְרָא לְמֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן
לַיְלָה וַיֹּאמֶר: קוּמוּ צְּאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי גַּם אַתֶּם גַּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז הָיְתָה
יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו. הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס
הַיַּרְדֵּן יִסֹּב לְאָחוֹר הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי
צֹאן. מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר הֶהָרִים תִּרְקְדוּ
כְאֵילִים גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים

רבָּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בְּפֶסַח לֹא יָצָא יְדֵי חוֹבָתוֹ וְאֵלּוּ הֵן:

פסח

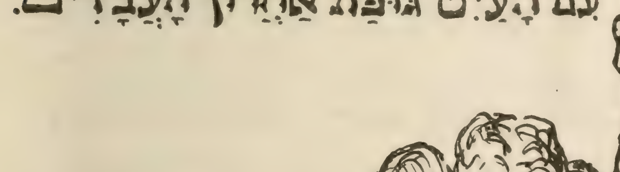
מצה ומרור

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִין בִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם שֶׁפָּסַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל בָּתֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. מַצָּה זוּ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ עַד שֶׁנִּגְלָה עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּגְאָלָם. מָרוֹר זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִים עַל שׁוּם מָה: עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְרָיִם.

קומו תעי מדבר צאו מתוך השממה.
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה
רב לכם לנוע, לנור בערבה -
ולפניכם פרושה דרך גדולה וחבה
רק ארבעים שנה נתע בין ההרים -
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים.
אל נא יעצרונו פגרי הנחשלים
שבעבדותם מתו - נפסח על החללים!
ירקבו בקלונם סרוחים על צרותם,
שבכתפם נשאו ממצרים אותם,
ימתק למו חלומם, רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.
עוד היום או מחר יחלף רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים.

קוּמוּ אֵפוֹא נְוָדִים! עִזְבוּ אֶת הַשְּׁמָמָה!
אַךְ אַל יַעַל קוֹלְכֶם, דִּרְכוּ עֹז בִּדְמָמָה!
פֶּן צַעַדְכֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וְנִרְדָּמָיו -
אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!
אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלֹהַּ דּוֹבֵר:
"לֵךְ! הַיּוֹם אֶל אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עֹבֵר!
לֹא! לֹא לֶחֶם קְלֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם -
לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל פְּרִי עֲמַל יָדַיִם!
לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים -
בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!
כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
עוֹד לֶאֱלֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל רְחַב יָדַיִם.
גַּם מִלְּבַד לֵיל הַיְשִׁימוֹן דְּמִי הַצִּיָּה -
תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ אֶרֶץ יְפֵה-פִיָּה..."

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם שֶׁנֶּאֱמַר וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ
בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ בְּצֵאתִי
מִמִּצְרַיִם לֹא אֶת אֲבוֹתֵינוּ בִּלְבָד גָּאַל הַקָּדוֹשׁ
בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא אַף אוֹתָנוּ גָּאַל עִמָּהֶם
שֶׁנֶּאֱמַר וְאוֹתָנוּ הוֹצִיא מִשָּׁם לְמַעַן הָבִיא אוֹתָנוּ
לָתֶת לָנוּ אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לַאֲבוֹתֵינוּ׃

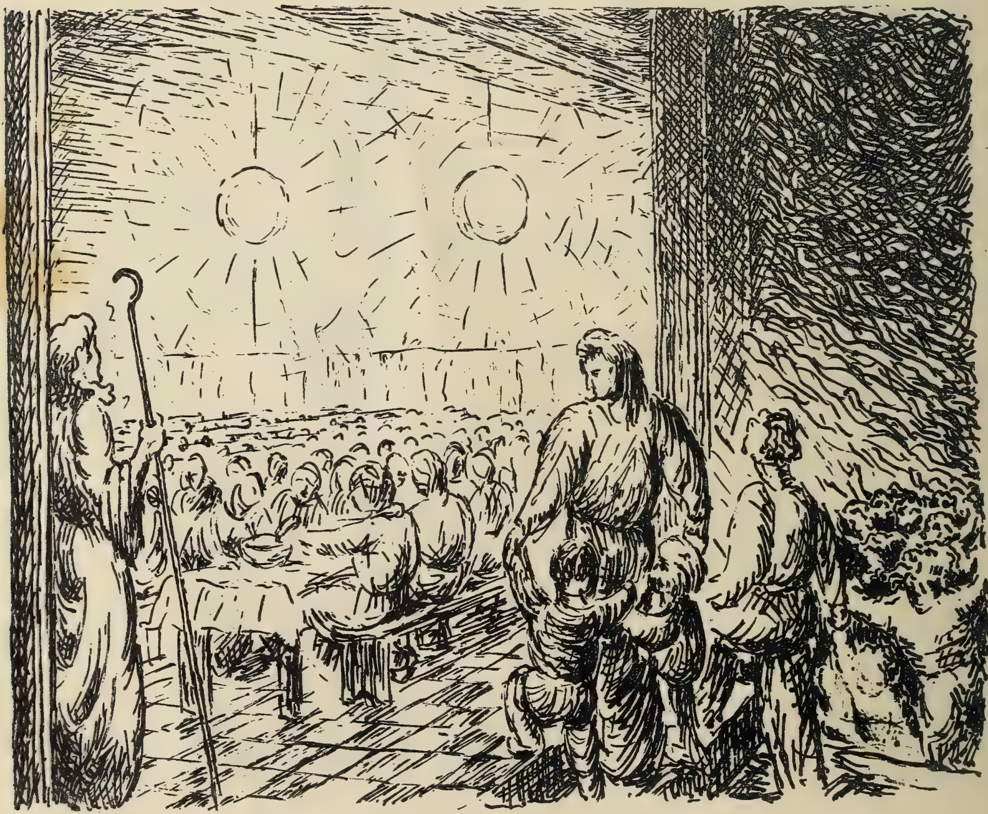

בָּרוּךְ אֲשֶׁר גְּאָלָנוּ וְגָאַל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם
וְהִגִּיעָנוּ לַלַּיְלָה הַזֶּה לֶאֱכָל בּוֹ מַצָּה וּמָרוֹר כֵּן
יַגִּיעֵנוּ לְמוֹעֲדִים וְלִרְגָלִים אֲחֵרִים הַבָּאִים
לִקְרָאתֵנוּ בְּשָׁלוֹם שְׂמֵחִים בְּבִנְיָן וְשָׂשִׂים בַּעֲבוֹדָה
וְנָשִׁיר שִׁיר חָדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ.

עַל הֶהָרִים שְׂאוּ קוֹלְכֶם שִׁיר חָדָשׁ
גְּבָעוֹת יִמְחֲאוּ כַּף שִׁיר חָדָשׁ
בַּת עַמִּי עוּרִי הִתְעוֹרְרִי
פִּצְחִי רִנָּה וָשִׁיר
עָלֹה נַעֲלֶה אֶל הַר צִיּוֹן נַעֲלֶה
בְּשִׂמְחָה וּבְצָהֳלָה נַעֲלֶה
בְּקוֹל תְּרוּעָה בְּקוֹל שׁוֹפָר שִׁיר חָדָשׁ
בִּמְצִלְתַּיִם וּבְתֻפִּים שִׁיר חָדָשׁ

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ

עַל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ
וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
לֹא קָרָאוּ כִּי אָכַל אֶת
יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ.
שְׁפָךְ עֲלֵיהֶם זַעְמֶךָ וַחֲרוֹן
אַפְּךָ יַשִּׂיגֵם. תִּרְדֹּף בְּאַף
וְתַשְׁמִידֵם מִתַּחַת שְׁמֵי יְיָ.

וגדול התהו מסביב ונורא מסביב
התהו ואפס מפלט וכי נשוע
בחשך וכי נתפלל אזן מי תשמע
ואם קללת אלהים אכזריה נקלל
על ראש מי תחול וכי נחרק שן
ואגרף זעם נקפץ. על קדקד מי
ינחת את כלם יבלע התהו
ישא הרוח וכאשר יאבדו
יאבדו ואין דרך עוד ואזלת
יד ומשען אין והשמים
מחרישים:

סביב גלים הזועמים סביב רוחות הסוערות
קולות איתן הרועמים ושלהבות הבוערות
מהדל מהדל חלקנו ומי ירחמנו

הלב הומה חרד יתר
אל מול עולם אויב נחר

יכונסו

לארץ התועים בלב ים ונאבקים עם גלי הים—תוש והאימה אל יפקרו לסכנות הימים כל אלה אשר שום חוף בעולם לא יקבלם בלתי אם חוף ארצם. אכם תועות עתה אניות בלב ים ובהן פליטים יהודים יכונסו אל הארץ אל ארץ ביתם הלאומי ויהיו אתנו. יעבור עליהם את אשר יעבור עלינו. ויהיו אתנו יהודין מוגנים אתנו ויגנו אתנו כי פה מקומם.

על פני הימים נטושים נושאי הדגל של צרת יהודים. הללו לא יתנו לשערי הארץ שיסגרו לא יתנו למצפון העולם שירגע. הפליט היהודי יוצא בראש המערכה וכלנו חיבים לצאת בצבאותיו.

בא הפליט

בא המבשר. הוא בא-ובגדיו לא קרוע, וראשו לא זרוע אפר: הוא בא. ואתו נכנסו מיליוני צללים. ואתו פסעה שיירה ארוכה של טבותים, מעונים וקדושים. והם, הם אשר דיברו מתוך גרוננו. ואנחנו הקשבנו. לא, לא אנחנו הקשבנו הקשיבו בדמנו דורות, דורות רחוקים שחלפו ודורות שיבואו.—

זכור נזכור לעולם. לעולמי עולמים. אבותינו שטובחו אמותינו שעונו, אחיותינו ואחינו שחונקו, עוללינו שנשרפו חיים. זכור ונזכור ולא נשכח.

והוא הביא את דבר גיבורי ישראל האחרונים במשך גיטאות. את לחישתם האחרונה. את אנחתם האחרונה שלא הגיעה.- גבורת ישראל נואשה. חלוצי ישראל שיצאו „...בסך לקדם את פני המלכה..." חלוצי ישראל. שרצו להציל את העם ולתת לו מולדת-והם הצילו את כבודו ונתנו לו את זר הקוצים של תפארת גבורה.

אנחנו את בגדינו לא קרענו. על ראשינו לא פזרנו אפר. אנחנו את שבועתנו נשבענו בדמע ואלם. כל שעת חיים כל רגע-קודש. קודש להצלה. להצלת אחרונים.

קראו

זאת בגוים קדשו מלחמה
גשו יעלו כל אנשי המלחמה
כתו אתיכם לחרבות
ומזמרותיכם לרמחים
החלש יאמר גבור אני
ונקיתי דמם לא נקיתי
ויהוה שכן בציון

בעת

רצון עניתיך
וביום ישועה עזרתיך
ואצרך ואתנך לברית עם
להקים ארץ
להנחיל נחלות שממות
לאמר לאסורים: צאו
לאשר בחשך: הגלו!

וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרץ
ואעבר עליך ואראך מתבוססת
בדמיך ואמר לך בדמיך חיי

אל תירא

כי גאלתיך קראתי בשמך לי
אתה כי תעבר במים אתך אני
ובנהרות לא ישטפוך כי תלך
במו אש לא תכוה ולהבה
לא תבער בך
אל תירא כי אתך אני ממזרח
אביא זרעך וממערב
אקבצך אמר לצפון תני
ולתימן אל תכלאי הביאי בני
מרחוק ובנותי מקצה הארץ
אל תירא עבדי יעקב וישרון
בחרתי בו כי אצק מים על צמא
ונזלים על יבשה אצק רוחי
על זרעך וברכתי על צאצאיך
וצמחו בבין חציר כערבים
על יבלי מים

על הר גבה

עלי לך מבשרת ציון
הרימי בכח קולך
מבשרת ירושלים
הרימי אל תיראי
אמרי לערי יהודה
הנה אלהיכם.

הנה

יָמִים בָּאִים נְאֻם ה׳ וְלֹא יֹאמְרוּ
עוֹד חַי ה׳ אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי אִם
חַי ה׳ אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא
אֶת זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
צָפוֹנָה וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
הִדַּחְתִּים שָׁם לֹא שֶׁתֵּעָקֵר
יְצִיאַת מִצְרַיִם מִמְּקוֹמָהּ אֶלָּא
שֶׁתְּהֵא שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת עִקָּר
וִיצִיאַת מִצְרַיִם טָפֵל לוֹ. וְכֵן
הוּא אוֹמֵר אַל תִּזְכְּרוּ רִאשׁוֹנוֹת
זוֹ שִׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת וְקַדְמֹנִיּוֹת
אַל תִּתְבֹּנָנוּ זוֹ יְצִיאַת מִצְרַיִם הִנְנִי
עוֹשֶׂה חֲדָשָׁה עַתָּה תִצְמָח. תָּנָא רַב
יוֹסֵף זוֹ מִלְחֶמֶת גּוֹג וּמָגוֹג מָשָׁל
לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה: לְאָדָם שֶׁהָיָה
מְהַלֵּךְ בַּדֶּרֶךְ וּפָגַע בּוֹ זְאֵב וְנִצַּל
מִמֶּנּוּ וְהָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ מַעֲשֵׂה
זְאֵב. פָּגַע בּוֹ אֲרִי וְנִצַּל מִמֶּנּוּ
וְהָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ מַעֲשֵׂה אֲרִי.
פָּגַע בּוֹ נָחָשׁ וְנִצַּל שָׁכַח מַעֲשֵׂה
שְׁנֵיהֶם וְהָיָה מְסַפֵּר וְהוֹלֵךְ מַעֲשֵׂה
נָחָשׁ. אַף כָּךְ יִשְׂרָאֵל צָרוֹת אַחֲרוֹנוֹת
מְשַׁכְּחוֹת אֶת הָרִאשׁוֹנוֹת:

שנה

שמלך המשיח נגלה בה כל מלכי אמות העולם מתגרים זה בזה וכל אמות העולם מתרעשות ומתבהלות ונופלות על פניהן ואוחזים אותן צירים כצירי יולדה. וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים: להיכן נלך ולהיכן נבוא. אומר להם: בני אל תתיראו כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם מפני מה אתם מתיראים. אל תיראו הגיע זמן גאלתכם. ולא כגאלה ראשונה גאלה אחרונה. גאלה ראשונה היה להם צער ושעבוד מלכיות אחריה אבל גאלה אחרונה אין צער ושעבוד מלכיות אחריה.

בשעה שהקדוש ברוך הוא גואל את ישראל קדם שלשה ימים שיבוא משיח בא אליהו ועומד על הרי ישראל ובוכה ומספיד עליהם ואומר: הרי ארץ ישראל עד מתי אתם עומדים בחרב ציה ושממה. וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו ואחר כך אומר להם: בא שלום לעולם.

אליהו הנביא אליהו התשבי
אליהו הגלעדי במהרה יבא
אלינו עם משיח בן דוד.

היתה עלי יד יהוה ויוציאני ברוח יהוה
ויניחני בתוך הבקעה והיא מלאה עצמות
והעבירני עליהם סביב סביב והנה רבות מאד
על פני הבקעה והנה יבשות מאד ויאמר אלי:
בן־אדם התחיינה העצמות האלה ואמר:
אדני יהוה אתה ידעת ויאמר אלי: הנבא
על העצמות האלה ואמרת אליהם: העצמות
היבשות שמעו דבר־יהוה. כה אמר אדני
יהוה לעצמות האלה הנה אני מביא בכם
רוח וחייתם. ונתתי עליכם גידים והעלתי
עליכם בשר וקרמתי עליכם עור ונתתי בכם
רוח וחייתם כי אני יהוה. ונבאתי כאשר צויתי
ויהי קול כהנבאי והנה רעש ותקרבו עצמות
עצם אל עצמו. וראיתי והנה עליהם גידים
ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה
ורוח אין בהם. ויאמר אלי: הנבא אל הרוח
כה אמר אדני יהוה: מארבע רוחות באי
הרוח ופחי בהרוגים האלה ויחיו. והנבאתי
כאשר צוני ותבוא בהם רוח ויחיו ויעמדו
על רגליהם חיל גדול מאד מאד:
ויאמר אלי: בן אדם העצמות
האלה כל בית ישראל המה. הנה
אומרים: יבשו עצמותינו ואבדה
תקותנו נגזרנו לנו. לכן הנבא ואמרת
אליהם: כה אמר אדני יהוה: הנה
אני פותח את קברותיכם והעליתי
אתכם מקברותיכם עמי והבאתי
אתכם אל אדמת ישראל
וידעתם כי אני יהוה בפתחי את
קברותיכם ובהעלותי אתכם מקברותיכם
עמי. ונתתי רוחי בכם וחייתם
והנחתי אתכם על אדמתכם.

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה

מֵאֵת יְיָ הָיְתָה זֹּאת
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ׃
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְיָ
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

וְהָיָה

בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נָכוֹן יִהְיֶה
הַר בֵּית יְהֹוָה בְּרֹאשׁ הֶהָרִים
וְנִשָּׂא מִגְּבָעוֹת וְנָהֲרוּ אֵלָיו
כָּל הַגּוֹיִם וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים
וְאָמְרוּ׃ לְכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר
יְהֹוָה אֶל בֵּית אֱלֹהֵי יַעֲקֹב.
וְיוֹרֵנוּ מִדְּרָכָיו וְנֵלְכָה בְּאֹרְחֹתָיו׃
כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וּדְבַר
יְהֹוָה מִירוּשָׁלִָם וְשָׁפַט בֵּין
הַגּוֹיִם וְהוֹכִיחַ לְעַמִּים רַבִּים
וְכִתְּתוּ חַרְבוֹתָם לְאִתִּים
וַחֲנִיתוֹתֵיהֶם לְמַזְמֵרוֹת.
לֹא יִשָּׂא גוֹי אֶל גּוֹי חֶרֶב
וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד מִלְחָמָה.

הִנֵּה

יָמִים בָּאִים נְאֻם יְהוָֹה וְנִגַּשׁ
חוֹרֵשׁ בַּקּוֹצֵר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים
בְּמֹשֵׁךְ הַזָּרַע וְהִטִּיפוּ הֶהָרִים
עָסִיס וְכָל הַגְּבָעוֹת תִּתְמוֹגַגְנָה.
וְשַׁבְתִּי אֶת שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל
וּבָנוּ עָרִים נְשַׁמּוֹת וְיָשָׁבוּ
וְנָטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת יֵינָם
וְעָשׂוּ גַנּוֹת וְאָכְלוּ אֶת פְּרִיהֶם
וּנְטַעְתִּים עַל אַדְמָתָם וְלֹא
יִנָּתְשׁוּ עוֹד מֵעַל אַדְמָתָם
אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם.

אַדִּיר בִּמְלוּכָה

בָּחוּר כַּהֲלָכָה גְּדוּדָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
דָּגוּל בִּמְלוּכָה הָדוּר כַּהֲלָכָה וָתִיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
עָנָו בִּמְלוּכָה פּוֹדֶה כַּהֲלָכָה צַדִּיקָיו יֹאמְרוּ לוֹ:
תַּקִּיף בִּמְלוּכָה תּוֹמֵךְ כַּהֲלָכָה תְּמִימָיו יֹאמְרוּ לוֹ:

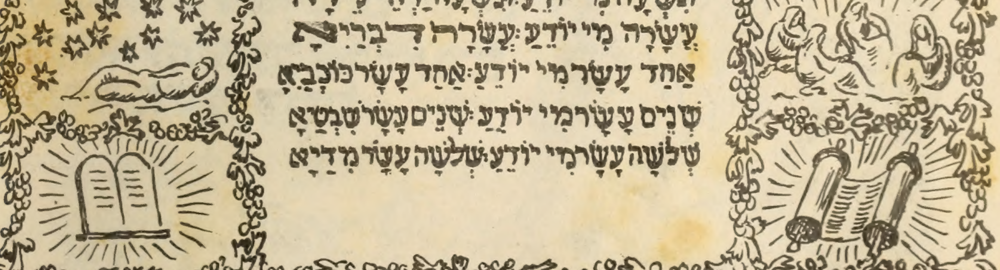
לְךָ וּלְךָ לְךָ כִּי לְךָ
לְךָ יְיָ הַמַּמְלָכָה
כִּי לוֹ נָאֶה
כִּי לוֹ יָאֶה

אֶחָד

מִי יוֹדֵעַ - אֶחָד אֲנִי יוֹדֵעַ:
אֶחָד אֱלֹהֵינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ
שְׁנַיִם מִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית
שְׁלֹשָׁה מִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה אָבוֹת
אַרְבַּע מִי יוֹדֵעַ: אַרְבַּע אִמָּהוֹת
חֲמִשָּׁה מִי יוֹדֵעַ: חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה
שִׁשָּׁה מִי יוֹדֵעַ: שִׁשָּׁה סִדְרֵי מִשְׁנָה
שִׁבְעָה מִי יוֹדֵעַ: שִׁבְעָה יְמֵי שַׁבְּתָא
שְׁמוֹנָה מִי יוֹדֵעַ: שְׁמוֹנָה יְמֵי מִילָה
תִּשְׁעָה מִי יוֹדֵעַ: תִּשְׁעָה יַרְחֵי לֵידָה
עֲשָׂרָה מִי יוֹדֵעַ: עֲשָׂרָה דִּבְּרַיָּא
אַחַד עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ: אַחַד עָשָׂר כּוֹכְבַיָּא
שְׁנֵים עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ: שְׁנֵים עָשָׂר שִׁבְטַיָּא
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִי יוֹדֵעַ: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר מִדַּיָּא

חַד גַּדְיָא

דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי
וְאָתָא שׁוּנְרָא וְאָכַל לְגַדְיָא
וְאָתָא כַלְבָּא וְאָכַל לְשׁוּנְרָא
וְאָתָא חוּטְרָא וְהִכָּה לְכַלְבָּא
וְאָתָא נוּרָא וְשָׂרַף לְחוּטְרָא
וְאָתָא מַיָּא וְכָבָה לְנוּרָא
וְאָתָא תוֹרָא וְשָׁתָה לְמַיָּא
וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא
וְאָתָא מַלְאַךְ הַמָּוֶת וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט
וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא
וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת

גבעת ברנר

דפוס ה. לנגר תל-אביב